

Leszek Bednorz

**PROBLEM OCHRONY GATUNKOWEJ WAWRZYŃKA
WILCZEŁYKO (*DAPHNE MEZEREUM*) NA NIZINIE
WIELKOPOLSKO-KUJAWSKIEJ**

**The problem of species protection of mezereon (*Daphne
mezereum*) on the Wielkopolsko-Kujawska Plain (W Poland)**

Abstract

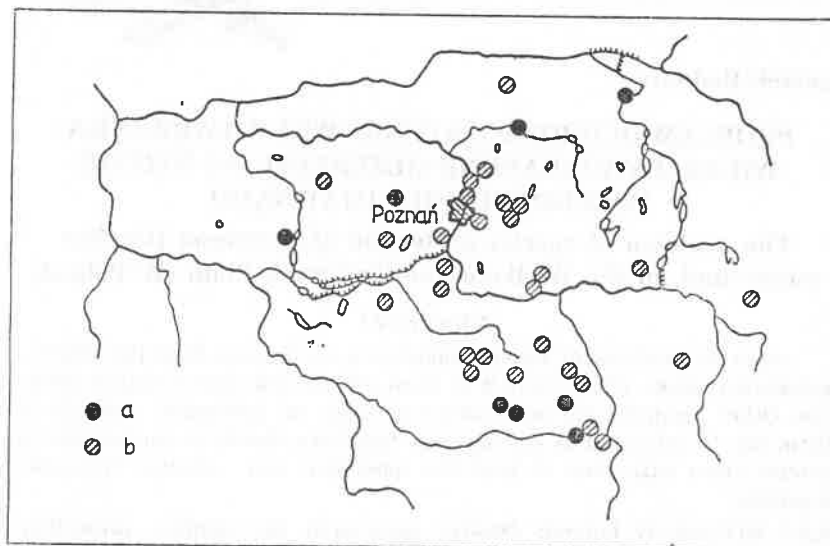
About 35 localities of *Daphne mezereum* are known from the Wielkopolsko-Kujawska Plain. Only 8 of them are located within nature reserves. Other localities are not under any form of protection and all of them can be admitted as endangered. Activities should be undertaken to protect from extinction at least the most rich and valuable mezereon localities.

KEY WORDS: W Poland; *Daphne mezereum*; distribution; protection; nature reserves.

Wawrzynek wilczełyko objęty jest w Polsce całkowitą ochroną gatunkową (rozporządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 kwietnia 1983 r. Dz. U. Nr 27, poz. 134). Jednakże pierwszym aktem prawnym, który dał szerokie podstawy do ochrony gatunkowej *Daphne mezereum* była wydana w okresie międzywojennym ustawa o ochronie przyrody z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 274).

Wczesne kwitnienie, wspaniała barwa i zapach kwiatów stały się niegdyś powodem masowego niszczenia tego gatunku. Szczególnie ucierpiały populacje rozmieszczone w okolicy większych miast, w których wczesną wiosną na rynkach i targowiskach sprzedawano obsypane różowym kwieciem gałązki wawrzyńka (Kornaś 1948, Świejkowski 1956). Obecnie główne zagrożenie dla tego gatunku stanowią niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego wywołane działalnością człowieka. Problem pogłębia dodatkowo brak aktualnych informacji na temat rozmieszczenia

populacji *D. mezereum* oraz niedostateczna znajomość jego biologii i ekologii.

Ryc. 1. Rozmieszczenie populacji *Daphne mezereum* na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej: a — stanowiska populacji *D. mezereum* w rezerwach przyrody, b — pozostałe stanowiska.

Fig. 1. Distribution of *Daphne mezereum* on the Wielkopolsko-Kujawska Plain. a — localities in nature reserves, b — other localities.

Konieczne wydaje się prowadzenie inwentaryzacji naturalnych stanowisk tego gatunku, która byłaby podstawą do podejmowania wszelkich zabiegów ochroniarskich.

Wawrzynek wilczelyko jest dla Polski gatunkiem przechodnim. Występuje prawie we wszystkich typach lasu, dość powszechnie na południu i wschodzie kraju, znacznie rzadziej na Wybrzeżu i w Wielkopolsce (Boratyńska, Boratyński 1977).

Na omawianym terenie można uznać *D. mezereum* za gatunek rzadki i może dlatego w sposób szczególny zasługujący na zainteresowanie i ochronę. Na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej notowanych jest około 35 stanowisk występowania tego gatunku (ryc. 1). Spośród nich osiem stanowisk rozmieszczonych jest w rezerwach przyrody. Są to następujące stanowiska (nazwy re-

zerwatów): Majówka, Wydymacz, Miejski Bór, Dąbrowa Smoszew, Bytyńskie Brzęki, Dębina, Ostrów, Kręcki Łęg. Z tych ośmiu stanowisk rezerwatowych cztery można uznać za obfite, a tylko jeden rezerwat — Miejski Bór został powołany w celu ochrony *D. mezereum*. Pozostałe stanowiska nie są obecnie objęte żadną formą ochrony i wszystkie można uznać za potencjalnie zagrożone. Są wśród nich stanowiska obfite i interesujące m. in. Bieniszew, Dziewicza Góra, Konstantino.

Najpoważniejszym zagrożeniem dla tych populacji jest niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna. Krzewy wawrzynka niszczone są podczas zabiegów trzebieży i zrywki. Znane są również przypadki zrębów zupełnych w miejscach występowania populacji *D. mezereum* co najczęściej prowadzi do wyginięcia wawrzynka.

Należałoby odpowiedzieć na pytanie jaką formę skutecznej ochrony można zastosować w odniesieniu do tych właśnie stanowisk, szczególnie tych najobfitszych i najbardziej wartościowych. Najwłaściwsze wydają się trzy rozwiązania: utworzenie nowych rezerwatów przyrody, poszerzenie granic rezerwatów już istniejących, uznanie niektórych skupisk krzewów *D. mezereum* za pomniki przyrody lub użytki ekologiczne.

Dla skutecznej ochrony populacji wawrzynka wilczelyko konieczna jest współpraca Wojewódzkich Konserwatorów Przyrody i Nadleśnictw będących gospodarzami terenu ze środowiskami naukowymi i ochroniarskimi.

L I T E R A T U R A

- BORATYŃSKA K., BORATYŃSKI A. 1977. Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce. z. 8.
KORNAŚ J. 1948. Wawrzynki polskie. Chrońmy przyr. ojcz. 4, 11/12: 7—13.
ŚWIEJKOWSKI L. 1956. Ochrona roślin w Polsce. Spół. Wyd. Artystycznych i Użytkowych „Poziom”. Łódź.

Adres autora:
Katedra Botaniki
Akademia Rolnicza
ul. Wojska Polskiego 71c
60-625 Poznań